Jongveeoverschot maakt hogere levensduur nauwelijks interessant in de VS

Werken aan extra lactatie

Het verbeteren van dierwelzijn is dé manier om de levensduur van de koe te verhogen, zo constateerden onderzoekers tijdens een internationaal symposium. Maar ook marktomstandigheden bepalen of de koe de kans krijgt voor een extra lactatie.

tekst **Jaap van der Knaap**

De aandacht voor het verhogen van de levensduur van de huidige melkkoe varieert sterk per land. Dat was een van de conclusies van het symposium over levensduur dat melkmachinefabrikant DeLaval in Zweden organiseerde (zie kader). Zo waarschuwde de Canadese onderzoeker Jeffrey Rushen dat de consument het onderwerp steeds belangrijker acht, terwijl de Amerikaanse onderzoeker Albert de Vries aan de hand van rekenvoorbeelden liet zien waarom het verhogen van de levensduur nauwelijks een onderwerp is in de Verenigde Staten. 'Wanneer het opfokken van een vaars 1500 dollar kost en de slachtwaarde van een afgemolken melkkoe 1200 dollar is, dan is het ouder laten worden van de veestapel nauwelijks interessant', zo rekende De Vries eenvoudig voor. 'Voor 300 dollar staat er weer een nieuwe koe klaar, die genetisch beter is dan de oudere.'

Het gemiddelde vervangingspercentage schommelt volgens De Vries in de Verenigde Staten de laatste jaren rond de 38 procent. Sterfte, vruchtbaarheid en mastitis zijn de belangrijkste afvoerredenen, zo bleek uit cijfers van meer dan 10.000 bedrijven met meer dan 50 koeien. Maar koe- of managementproblemen waren volgens De Vries niet de belangrijkste afvoerredenen. De omgevingsfactoren zoals vleesprijzen en het jongveeaanbod bepalen de uiteindelijke levensduur. 'In de VS is geen afmestmarkt voor vaarskalveren. Daarom fokken veehouders alle vaarskalveren zelf op. Daarnaast heeft het gebruik van gesekst sperma nog eens gezorgd voor extra vrouwelijk jongvee. Er is daardoor een grote instroom van nieuwe vaarzen, waardoor oudere koeien gemakkelijk het veld ruimen. Wie in de VS de levensduur wil vergroten, zal eerst naar een structurele oplossing moeten zoeken voor de grote aantallen jongvee.'

Consument heeft alternatief

Jeffrey Rushen van de universiteit van British Columbia merkte juist op dat er vanuit de Canadese maatschappij steeds vaker kritische geluiden komen over de huidige levensduur van de melkkoe. 'Vergeet niet dat er voor de kritische consument alternatieven zijn voor melk en vlees gemaakt van eiwitbronnen zoals soja. Die alternatieven zijn de grootste economische bedreiging voor de sector.'

Rushen bezocht 240 Canadese bedrijven waar hij het dierwelzijn en de huisvesting in kaart bracht. 'De grote variatie in levensproductie per bedrijf is goed nieuws: het kan dus wel om koeien ouder te laten worden', stelde Rushen. Hij trof bedrijven aan die een levensproductie bij afvoer van 20.000 kg melk realiseerden, maar ook bedrijven met 50.000 kg melk. Volgens Rushen droeg de grupstal, in Canada nog het meest voorkomende staltype, niet positief bij aan hogere levensduur. 'De koeien bewegen te weinig, hebben eerder been- en gewrichtsproblemen en beschadigingen. Veel koeien van de huidige generatie zijn de krappe maatvoering van de oudere stallen ontgroeid.'

Rushen ontwierp een checklist waarmee welzijn te meten is. Deze lijst ligt nu ter discussie bij de Canadese standsorganisaties en de zuivelfabrieken om nationaal in te voeren. 'De sector kan beter zelf het initiatief in handen houden om het dierwelzijn en de levensduur te verbeteren,

Weidegang levert een positieve bijdrage aan de klauwgezondheid en daarmee aan de levensduur

DeLaval op de bres voor levensduur

In de wereldwijde wens om de levensduur van de melkkoe te verhogen komt hulp uit onverwachte hoek: van melkmachinefabrikant DeLaval. Het Zweedse bedrijf organiseerde eind augustus een tweedaags symposium over het onderwerp met internationale onderzoekers en pers. 'DeLaval wil samen met de melkveehouders streven naar een lactatie extra per koe', zo meldde Tim Nicolaï, vicepresident DeLaval International bij de start van het symposium op de thuislocatie in het Zweedse Tumba.

DeLaval, met wereldwijd 32.000 medewerkers, verkoopt naast melkwinningsapparatuur ook producten die koecomfort verbeteren (matrassen, ventilatie, uiergezondheidsmiddelen). 'We willen verantwoordelijkheid tonen', reageert Nicolaï diplomatiek op de vraag waarom het bedrijf zich hard wil maken voor het verhogen van de levensduur. 'Dat er jaarlijks een derde deel van de veestapel gedwongen vervangen wordt, kost niet alleen veel geld, maar het is ook steeds moeilijker aan de consument uit te leggen. Met dit symposium willen we een start maken om een blijvend netwerk van experts over het onderwerp levensduur bijeen te brengen.'

dan dat de overheid regels oplegt', aldus Rushen.
Over het verbeteren van koewelzijn en welke maatvoeringen daarvoor in de stal nodig zijn, meldde zich Frank van Eerdenburg, onderzoeker aan de Universiteit Utrecht. Hij hield een pleidooi voor zandbedding in de boxen. Volgens hem is dat het meest koevriendelijk. Daarnaast meldde hij dat een koe drie meter nodig heeft om zonder belemmeringen te kunnen gaan staan. 'Ligboxen zijn gemaakt om het de veehouder gemakkelijk te maken, maar ze zijn niet gemaakt voor de koe', zo verzekerde hij en zijn stellige presentatie zorgde voor de nodige reacties uit het publiek. 'Er is een positieve correlatie van 0,3 tussen een goede stalinrichting en de hoogte van de melkproductie. Een verbeterd welzijn levert dus geld op en een hogere levensproductie', aldus Van Eerdenburg.
Lene Munskgaard, onderzoeker aan de Deense universiteit van Aarhus, pleitte voor een minimale ligtijd van koeien van elf uur, omdat koeien die meer liggen gezonder zijn en meer melk produceren. Ze wees er ook op dat koeien sociale dieren zijn. 'Er wordt te snel vergeten dat hergroeperen van koeien melkproductie kost', aldus Munskgaard. Ze had gekeken naar het gedrag van koeien die één voor één werden toegevoegd aan een groep koeien die werden gemolken door een melkrobot. 'Binnenkomen als eenling in een nieuwe groep veroorzaakt stress. We zagen tot vier weken nadat een koe nieuw aan het koppel was toegevoegd, nog een verlies aan melk. Bij sommige dieren liep dat verlies op tot drie kilogram melk per dag.'

Hoge levensduur helpt milieu

Opvallend was dat er geen spreker was uitgenodigd die de invloed van genetica op levensduur kon toelichten. Het onderwerp levensduur spitste zich gedurende het symposium met name toe op het verbeteren van de leefomgeving om onvrijwillige afvoer te voorkomen.
De vroegtijdige afvoer is ook nog eens slecht voor het milieu, zo meldde de Zweedse onderzoeker Christer Bergsten. 'Een teruggang van een afvoerpercentage van 37 procent naar 22 procent betekent een halvering van de uitstoot van broeikasgassen, omdat er minder jongvee noodzakelijk is', zo stelde Bergsten.
Bergsten zoomde in op klauwgezondheid, een van de belangrijkste oorzaken van onvrijwillige afvoer. 'Het is een gegeven dat koeien die weidegang krijgen, minder last hebben van klauwproblemen.' Bergsten wees er ook nog fijntjes op dat in Zweden weidegang verplicht is. 'Een Zweedse studie toonde aan dat de kans op een zoolzweer aan het eind van de weideperiode het grootst is bij koeien die aan het begin van de weideperiode al een zoolzweer hadden. Met andere woorden: de huisvesting in de winterperiode heeft een grotere invloed op de klauwgezondheid dan het wel of niet toepassen van weidegang.' |

In zijn woonplaats Appingedam is op 89-jarige leeftijd overleden **Ko Frederik Korf**. Hij was in diverse opzichten een stimulator van de Groningse blaarkopkoeien. Op het keuringsveld schitterde hij in zijn nadagen, bijvoorbeeld met een 1a-bedrijfscollectie op de NRS-jubileumtentoonstelling van 1974 in Utrecht met koeien met de naam Leentje.
Korf was niet alleen jarenlang voorzitter van de Bond van blaarkopfokkers in Groningen, ook was hij van 1972 tot de opheffing bestuurslid en maakte hij deel uit van het dagelijks bestuur van het Nederlands Rundvee Stamboek.

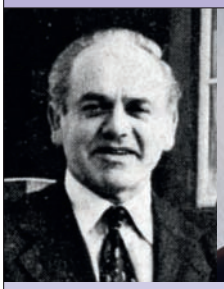

Ko Frederik Korf

Aalt Dijkhuizen

Met **Kees Vis** uit Venhuizen is op 81-jarige leeftijd een succesvolle fokker uit het fh-tijdperk overleden. Op zijn 'Zonnehoeve' kregen vooral de productieve Minkes naam. Minke 14 bijvoorbeeld, dochter van Súdhoekster Wijnand, die met glans 100.000 kg melk gaf. Datzelfde presteerde (als honderdste in Noord-Holland) haar dochter Minke 46, die in 1969 op de NRS-jubileumkeuring reservekampioene werd. Ze was een dochter van Blitsaerd Keimpe, die ook de grootvader was van de stier Zonnehoeve M 38, die in 1974 – na een importstop van negentig jaar – naar Canada ging. Hij wist er de hf-opmars niet meer te keren.

Aalt Dijkhuizen treedt op 1 maart 2014 af als bestuursvoorzitter van Wageningen Universiteit. De zestigjarige bestuursvoorzitter heeft er op 1 maart 2014 twaalf jaar op zitten als voorzitter van de raad van bestuur van Wageningen UR.
Dijkhuizen blijft na zijn aftreden als bestuursvoorzitter actief in het food & agri-domein. Hij gaat zich onder meer toeleggen op advies- en commissariaatswerk. Het is nog niet bekend wie Dijkhuizen gaat opvolgen.